

Najveći napredak u finansijskom sektoru

U Ženevi će se 20. i 21. ovog mjeseca održati najveći skup posvećen desetoj godišnjici potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma. Osnovna svrha međunarodne konferencije u organizaciji udruženja Asocijacija BiH 2005, biće predlaganje rješenja za BiH koja bi joj trebala omogućiti dugoročni održivi razvoj i ubrzanje reformi na putu pridruživanja Evropskoj uniji.

Od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma do sredine 2005. godine, najveći napredak u ekonomskim reformama ostvaren je u finansijskom sektoru. Od uvođenja jedinstvene valute u junu 1998, usvajanja zakona o bankama u oba entiteta, te usvajanja Zakona o politici stranih direktnih ulaganja u BiH (1998), finansijski sektor je rastao prosječnom stopom koja je za 2,5 puta bila veća od stope ekonomskog rasta. BiH je bila prva zemlja u tranziciji koja je provela reformu sistema unutrašnjeg platnog prometa.

Bankarski sektor je poslije dolaska stranih direktnih ulagača znatno unapređen, posebno odnos prema klijentima i sistemu upravljanja bankarskim rizicima, dok su nenaplativi krediti, odobravani u ranijem periodu, isknjiženi iz bilansa.

Bankarski sektor u BiH može rasti samo ako bude uspješan finansijski servis poslovnom sektoru. Dolaskom respektabilnih stranih direktnih investitora u proizvodni sektor BiH potrebe za obrtnim kapitalom rastu, a time rastu i mogućnosti za povećanje kredita poslovnom sektoru. Budući da se radi o primarno izvozno orijentisanim kompanijama, koje nemaju problema sa naplatom svojih potraživanja, nametanje ograničenja i stalno upozoravanje od MMF da krediti poslovnom sektoru ubrzano rastu, ne bi trebalo biti buduća praksa.

Privatizacija u BiH je, nažalost, najvećim dijelom realizovana na etničkoj osnovi. Stvorenu etničku koncentraciju na, do sada, naj-

Piše: dr. Fikret ČAUŠEVIĆ

većem procentu privatizovanog državnog kapitala treba u narednom srednjeročnom vremenskom periodu svoditi na što je moguće manju mjeru. To je moguće jedino uz uslov povezivanja berzanskih operacija na nivou BiH. Postojeće dvije berze treba povezati u jedinstven sistem, ujednačiti operativne procedure i, na taj način, dozvoliti

finansijskim investitorima da stiču mogućnost kupovine dionica u kompanijama na prostoru cijele BiH. Ovo je jedan od ključnih preduslova za polaganje osnova zdravijem i ekonomski racionalnijem prosperitetu BiH, kao i eliminaciji etničkog ekskluziviteta u vlasništvu nad kompanijama.

Insistiranje zvaničnika MMF i Svjetske banke na uravnotežavanju budžeta entiteta, kao dominantnih u BiH, bilo je opravdano u periodu 1997-2002. posebno u smislu značajnog reduciranja vojnih rashoda. Također, uravnotežavanje isplata penzija sa prilivima sredstava u javne fondove imalo je svoju opravdanost. Međutim, BiH je upravo u periodu 1997-2002. uravnotežila javne rashode sa javnim prihodima, odnosno znatno je poboljšala fiskalnu disciplinu.

Forsiranje ušteda na platama javne administracije, posebno njenih najproduktivnijih dijelova, jedna je

od najvećih pogrešaka u tumačenjima budućih reformi. Privlačenje obrazovanijih, kvalifikovanijih i autoritativnijih osoba u ključna ministarstva i agencije ponudom viših plata ili barem plata koje se mogu porediti sa platama koje te osobe mogu dobiti u međunarodnim organizacijama treba da bude kratkoročni prioritet.

Snižavanje fiskalnih opterećenja poslodavaca na neto plate, reformom sistema socijalnog osiguranja, stvorice više prostora za efikasnije upravljanje gotovinskim tokovima na nivou preduzeća, i doprinijeće rasterećenju od plaćanja dijela fiskalnih obaveza koje sada plaćaju. Međutim, ove reforme neće imati odlučujući uticaj na mogućnost finansiranja razvojnih projekata koji mogu omogućiti ubrzane stope ekonomskog razvoja u BiH, koje su uslov smanjivanja nastalih velikih razvojnih disproporcija između BiH i SEE okruženja.

(Autor je član Asocijacije BiH 2005)